

Sygn. akt : II AKa 251/04

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2004 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Mariusz Żak
Sędziowie	SSA Elżbieta Mieszczńska (spr.) SSO del. Janusz Jaromin
Protokolant	Krzysztof Wdowiak

przy udziale Prokuratora Prok. Apel. Romana Cockiewicza

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2004 r. sprawy

wnioskodawcy **T. S.**

- o odszkodowanie i zadośćuczynienie -

na skutek apelacji pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 26 kwietnia 2004 r. sygn. akt. IV Ko 6/04

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok,
2. wydatkami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

II AKa 251/04

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2004r. **Sąd Okręgowy w Gliwicach** oddalił wniosek **T. S., H. C. i Z. L.** w przedmiocie odszkodowania

i zadośćuczynienia z tytułu represjonowania ich ojca A. S. zgłoszony na mocy art. 8 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego /Dz. U. Nr 34 poz. 149 z późniejszymi zmianami/.

Powyższy wyrok zaskarżył **pełnomocnik wnioskodawcy** T. S., zarzucił naruszenie prawa materialnego poprzez nie zastosowanie art. 8 ust. 2b wyżej cytowanej ustawy, wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i przyznanie wnioskodawcom zadośćuczynienia przewidzianego art. 8 § 1 wskazanej ustawy, bądź uchylenie tegoż wyroku

i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wywiedziona przez pełnomocnika wnioskodawcy T. S. nie zasługuje na uwzględnienie. Autor apelacji nie kwestionuje ustaleń faktycznych poczynionych w oparciu o zeznania wnioskodawców T. S. i H. C. oraz dokumentacji załączonej do akt sprawy. Z ustaleń tych wynika, że ojciec wnioskodawców A. S. był aresztowany w dniu 14 maja 1940 r.,

a następnie skazany wyrokiem Sądu Obwodowego w D.z dnia 9 grudnia 1940r. na podstawie paragrafów 54-2 i 54 II KK USSR na karę 3 lat pozbawienia wolności i 5 lat pozbawienia praw oraz konfiskatę połowy wspólnego dorobku małżeństwa S.. Ustalono nadto, że w trakcie odbywania kary w dniu 1 listopada 1941r. A. S.zmarł.

Sąd Okręgowy uznał, iż ustawa z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, nie obejmuje swym zakresem aktów represji stosowanych przez organy radzieckie przed datą 26 lipca 1944. i z tego też względu wnioski oddalił.

Takie stanowisko sądu I instancji zakwestionował pełnomocnik wnioskodawcy podnosząc, że do tak ustalonego stanu faktycznego winien mieć zastosowanie art. 8 ust. 2b wspomnianej ustawy, gdyż okres w jakim represje dotknęły ojca wnioskodawców ze stron władz radzieckich jest objęty zakresem działania art. 8 ust. 2b, skoro mieści się w przedziale czasowym od 17.09.1939r. do 5.02.1946r.

Wyrażony w apelacji powyższy pogląd prawny jest całkowicie błędny i jako taki nie zasługuje na uwzględnienie. Nowela z 16 lipca 1998r. do ustawy z dnia 23 lutego 1991r.

o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, przez wprowadzenie do tejże ustawy art. 8 ust. 2a i 2b poszerzyła krąg osób uprawnionych do odszkodowania i zadośćuczynienia na osoby represjonowane przez radzieckie organy ścigania, wymiaru sprawiedliwości lub pozasądowe na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim w okresie od 1 stycznia 1944r. do 31 grudnia 1956r. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego podejmowaną przez osobą represjonowaną w okresie od 17 września 1939r. do 5 lutego 1946r.

Zarówno wykładnia językowa, jak i historyczna oraz funkcjonalna przytoczonych przepisów art. 8 ust. 2a i 2b muszą prowadzić do wniosku, że art. 8 ust. 2b jest jedynie uzupełnieniem treści art. 8 ust.2a i stąd nie może być samodzielną podstawą do przyznania zadośćuczynienia wszystkim osobom represjonowanym za działalność niepodległościową prowadzoną w okresie od 17 września 1939r. do 5 lutego 1946r., ale tylko tym spośród tych osób, których represje ze strony organów radzieckich dotknęły w okresie od 1 lipca 1944r. do 31 grudnia 1956r.

Przepisy art. 8 ust.2a i 2b ustawy mają niewątpliwie charakter wyjątkowy. Z punktu bowiem widzenia reguł prawa międzynarodowego publicznego jak i konstytucyjnej zasady państwa prawnego, prawnie zasadne jest, by odszkodowanie wypłacał sprawca szkody.

Wyjątkowość tej regulacji znajduje uzasadnienie jedynie w przyczynieniu się państwa polskiego, które poprzez zawarcie w dniu 25 lipca 1944r. porozumienia, na mocy którego niejako Polska oddawała ZSRR jurysdykcję na swoim terytorium i w konstytucyjnej zasadzie równości, która wymaga jednakowego traktowania osób prowadzących taką samą działalność, niezależnie od tego czy były represjonowane przez organy polskie czy też radzieckie.

Z tego też powodu Państwo Polskie przejęło odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu represji stosowanych przez organy radzieckie w okresie od 1 lipca 1944r. do 31 grudnia 1956r.

Wcześniejsze represje, a zatem stosowane przez organy radzieckie przed dniem 1 lipca 1944r. nie mogą zatem być podstawą odpowiedzialności odszkodowawczej Państwa Polskiego bo zgodnie z doktryną publicznego prawa międzynarodowego Państwo Polskie nie może być obarczane odpowiedzialnością za wszelkie sprzeczne z prawem działania organów obcego państwa.

Skoro zatem w niniejszej sprawie ustalono, że akt represji wobec ojca wnioskodawcy miał miejsce w latach 1940-1941, kiedy to A. S. zmarł, to niezależnie od tego czy

i w jakim okresie A. S. prowadził działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, uznać należy, iż zachodzi brak podstaw prawnych do przyznania jego następcom prawnym odszkodowania bądź zadośćuczynienia w oparciu o przedmiotową ustawę.

Z tych zatem względów orzeczenie Sądu Okręgowego jest prawidłowe i jako takie stosownie do art. 437 § 1 kpk Sąd Apelacyjny utrzymał w mocy.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na mocy art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. /Dz. U. Nr 34 poz. 149 z 1991r. z późniejszymi zmianami/.